

**O'zbekistonning eng yangi tarixi fanining predmeti, maqsadi va vazifalari,
uni o'rganishning nazariy-metodologik tamoyillari**

Mashrabboyeva Mubina

Davronova Bahoroy

Andijon davlat pedagogika instituti

Aniq fanlar fakulteti Fizika yo'nalishi 101-guruh talabalari

Keldiyeva Shahnoza Shuhratovna

„Ijtimoiy fanlar“ kafedrası o'qtuvchisi

Annotatsiya: O'zbekistonning eng yangi tarixi fani boshqa ijtimoiy va tabiiy fanlaridan farqli o'laroq mustaqil fan hisoblanadi. Shuningdek, u barcha fanlar tarixini ham o'z ichiga olgan holda ularning rivojiga ta'sir etadi.

Kalit so'zlar: Insonparvarlik ruhi, jamiyat, xalq, millat o'tmishi, metodologik, ilmiy –nazariy asoslar, mentalitet, madaniy me'ros, fanning ahamiyati.

Abstract: The newest history of Uzbekistan is an independent science unlike other social and natural sciences. Also, it includes the history of all sciences and affects their development.

Key words: humanitarian spirit, society, people, national past, methodological, scientific-theoretical foundations, mentality, cultural heritage, importance of science.

Аннотация: Новейшая история Узбекистана – самостоятельная наука, в отличие от других общественных и естественных наук. Также оно включает в себя историю всех наук и влияет на их развитие.

Ключевые слова: гуманитарный дух, общество, народ, национальное прошлое, методологические, научно-теоретические основы, менталитет, культурное наследие, значение науки.

Tarix fani ijtimoiy taraqqiyot va o'tmishga oid turli xil voqelik hamda hodisalarning izchil rivojlanishi, ularning qachon, qayerda, qanday holatda yuz bergani, insoniyatning paydo bo'lishi va uning tadrijiy - evolutsion rivojlanishi, ijtimoiy - siyosiy, iqtisodiy jarayonlar hamda madaniy -ma'naviy hayot jabhasi va boshqalarni o'rganadi. SHuningdek, O'zbekiton tarixi umumjahon-insoniyat tarixining ajralmas qismi hisoblanib, o'z navbatida, ahamiyatga molik voqealiklarga juda boydir. "O'zbekistonning eng yangi tarixi" fani xalqimiz uchun ijtimoiy, siyosiy, tarbiyaviy, ma'naviy saboqlar yig'indisidir. Bu fan barcha ijtimoiy-gumanitar fanlar bilan bog'liq holda o'rganiladi. Insoniyat hayotining ma'nomazmuni va jamiyat taraqqiyotining umumiy qonuniyatlari haqida fikr yuritganda, falsafa, davlat qurilishi va jamiyatni boshqarish masalalarida politologiya, iqtisodiy hayotni yoritishda iqtisodiyot nazariyasi, xalqimizning turmush tarzi, tili va milliy mentalitetini tasvirlashda etnologiya, o'zbek tili va adabiyoti, dinshunoslik fanlari yutuqlaridan o'rnak oladi. Tarixshunoslik, manbashunoslik, arxivshunoslik kabi maxsus fanlar eng yangi tarix falsafasini chuqur anglab yetishga yordamlashadi. Bugungi globallashuv asrida ta'lim sohasida "O'zbekistonning eng yangi tarixi" fanini o'qitish zahirida mamlakatimizning intellektual va ma'naviy boyligi bo'lgan yoshlar salohiyatni yuksaltirishdan manfaatdor ekanligi omili yotadi. Globallashuv sharoitida bilimlilik mamlakami iqtisodiy rivojlantirish va uning milliy boyligini ko'paytirishning muhim tarkibiy qismiga aylanib borayotganligi, yoshlarning yuksak ma'naviy darajasi esa insonlarda huquqiy madaniyatni, erkin va demokratik huquqiy davlatda yashash hamda mehnat qilish qobiliyatini shakllantirish,

o'zligini anglash, ulardan shaxs, davlat hamda jamiyat manfaatlari yo'lida foydalanishni beradi, Fuqarolik pozitsiyasini shakllantiradi. Mazkur fanning o'qitilishi jarayonida talaba fan bo'yicha mustaqillikka erishish arafasida O'zbekistonda yuzaga kelgan murakkab vaziyatlarni, ulaming sabablari va oqibatlarini, mustaqillik yillaridagi o'zgarishlarni, tushunib anglab yetishga ko'maklashadi. O'zbekistonning eng yangi tarixi muammolarini o'rganish, dunyoqarashni mustahkamlashda milliy mustaqillik g'oyasini tushunishi, atrofida sodir bo'layotgan jarayonlarga o'z munosabatini bildirib olish, jamiyat va inson dunyoqarashi rivojida tarix fanining o'rnini anglash va bugungi kunda sodir bo'layotgan voqealarning tarixdagi muhim voqealar bilan bog'liqligini bilish orqali bilimlarga ega bo'ladi. Shuningdek, O'zbekistonning eng yangi tarixini chuqur o'rganish orqali talabalar ma'naviy-milliy va umuminsoniy masalalar bo'yicha o'z qarashlarini ilmiy asoslay olish hamda milliy mustaqillik g'oyalariga amal qiladigan faol zamonaviy dunyoqarash malakalarga ega bo'ladilar. Bu o'z navbatida, yoshlarda tarixiy tafakkurini shakllantirib, komil inson bo'lib yetishishlarida muhim ahamiyat kasb etadi Asosiy vazifa O'zbekiston tarixi fanining mantiqiy davomi bo'lgan "O'zbekistonning eng yangi tarixi" fani bo'yicha yosh avlodni millatning dardiga darmon bo'ladigan, yurt kelajagi uchun qayg'urib yashaydigan komil, o'z ona yurti bilan g'ururlanadigan inson qilib tarbiyalashdan boshlanadi.

Mustaqillik sharofati bilan mamlakatimizda tarix faniga bo'lgan munosabat davlat siyosati darajasiga yetdi. O'zbekistonning Birinchi Prezidenti I.Karimovning 1998-yil iyun oyidagi bir guruh tarixchilar bilan uchrashuvi, "O'zbekiston FA Tarix instituti faoliyatini takomillashtirish to'g'risidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qarori va "O'zbekiston tarixi konsepsiyasi"ning ishlab chiqilishi ana shu amaliy harakatlar sababchisi bo'lgan edi. O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.Karimovning "Tarixiy xotirasiz kelajak yo'q" (1998), "Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch" (2008), "O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida" (2011) kabi asarlari O'zbekistonning eng yangi tarixini zamonaviy

tarzda o'rganishning nazariy-metodologik asoslarini shakllantirishga asos bo'lib xizmat qildi. Vatan va xalq tarixini o'rganishda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoyevlarning asarlari, maqola va nutqlari, farmon va qarorlari, 2016- 2021-yillarda qabul qilingan Qonun va meyoriy hujjatlar ham muhim nazariymetodologik asos sifatida xizmat qiladi. E'tibor bersh lozimki, tarixning yaratuvchisi va ijodkori bu - xalq. Bo'lib o'tgan tarixiy-madaniy jarayonlar, voqelik va hodisalar, islohotlarni xalqsiz va tarixiy shaxslarsiz tasavvur etish aslo mumkin emas. Tarix xalqning fikr-tafakkuri va dunyoqarashining hosilasi. Aynan shuning uchun ham - tarix ibrat maktabi bo'lib, o'tmishda yo'l qo'yilgan nuqsonlarni anglash va ulardan tegishli saboq chiqarish, xushyorlik va ogohlikka undovchi, notog'ri g'oyalarga qarshi undovchi, milliy birlik, hamkorlik va bag'rikenglikka chaqiruvchi beqiyos ibrat maktabidir. Shuningdek, xalq xotirasi, o'tmish, ushbu o'tgan tarixiylikni o'quvchilarga haqiqiy yetkazish tarixni fan darajasiga ko'taradi. Tarixni fan sifatida o'qish, o'rganish, talqin etish va chuqur anglab yetish bevosita ilmiy tadqiqotlarning samarasi hisoblanadi. Faqat ilmiy tadqiqotlar orqaligina bo'lib o'tgan tarixiy-madaniy jarayonlarni xolis tahlil qilish va mantiqiy talqin etish qiyosiy va tanqidiy solishtirish asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish, tarixiy dunyoqarash asosida voqea hodisalar, tarixiy jarayonlarga baho berish, tarix falsafasini anglab yetish imkoniyatlariko'payadi. Aynan shuning uchun ham tadqiqotlar natijalarini doimiy ravishda fanga joriy etib borish metodologik jihatdan ulkan ahamiyat kasb etadi. Mustaqillik bizga barcha imkoniyatlar bilan birgalikda haqqoniy tarixni yoritish va o'rganish imkoniyatini ham berdi. Shu jihatdan tarixni yoritish va o'rganishda birinchi navbatda bilish nazariyasining dialektik metodidan foydalanish muhim deb bilish zarur. Ma'lumki, olam yagona va yaxlit, barcha hodisa-voqealar umumiy va o'zaro bog'liqlikda, uzluksiz harakatda, ziddiyatli taraqqiyotda bo'lishi dialektikaning asosiy tamoyillaridir. Dialektik metodologiya barcha mamlakat va xalq tarixini, shuningdek, O'zbekistonning eng yangi tarixini jahon xalqlari tarixi bilan bog'liq holda tushuntirish kerakligini aytib o'tish zarur.

Xulosa . Bir so'z bilan aytganda tarixsiz kelajak yo'q .Negaki bugungi kunimiz ham ertaga tarix bo'lib qoladi . Tariximizni chuqur o'rganib kelajak avlodlarga o'rgatadigan bo'lsak bizdan baxtiyor inson bo'lmasa kerak. Biz tarix nima deganda o'ylab o'tirmay Amir Temur, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammadbobur Jaloliddin Manguberdi ko'plab bobolarimizni aytsak bo'laveradi.Bundan tashqari hayotimizdagi o'zgarishlar bo'layotgan voqea-hodisalar ham O'zbekistonning eng yangi tarixi bo'ladi. Tariximizni bilishimiz o'tgan kundan oqilona foydalanishimiz zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekistonning eng yangi tarixi. Murtazayeva R.N va boshqalar, 2024. „ NIF MSH’’.
2. O'zbekistonning eng yangi tarixi. A.M.Mamadaliyev 2023 „Ilm va fan nashriyoti’’.
3. Asqarov A. O'zbek xalqining kelib chiqish tarixi- Toshkent: O'zbekiston, 2015.
4. SHahnozaxon K (2023).Jadid ma'rifatchilik namoyondalarining ijtimoiy-siyosiy,falsafiy qarashlari. World scientific research journal.,15 (1),234-238.
5. SHahnozaxon K (2023). Jadid ziyolilarining milliy ma'naviy manaviyatimizdagi ahamiyati.Образование наука и инновационные идеи в мире, 20 (7), 35-38
6. Keldiyeva SH (2024). Turkistondagi Jadid yangi usul maktablarining ahamiyati.Interpretation and researches, (4(26))